

ŽIVA ZAJEDNICA

1F2384E

Svibanj / Mai 1984.

Broj **5** (51)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
ERSCHEINUNGSSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Mainz je svoje učinio

Prvi euharistijski kongres hrvatskih katolika u Njemačkoj

Dugo i dobro pripremani i pripremljeni euharistijski kongres hrvatskih katolika rajnsko-majnskog područja održan je 6. svibnja 1984. godine u Mainzu, na opće zadovoljstvo svih sudionika.

Vrijeme nije moglo biti ljepše: vedro do umjereno oblačno, s blagim povjetarcem. A dan-dva prije sve je izgledalo sasvim drukčije. Prognoze su govorile o kiši, o kišnoj nedjelji toga svibanjskog dana. Ali, eto, prevarili se metereolozi.

I drago nam je da su se prevarili. Sjetili smo se toga jutra riječi jednoga splitskog franjevca koji je običavao govoriti: „Metnimo tute, ja uvijek prognoziram drukčije od radio-telivizijskih predskazivača vremena i pogodim bolje od njih.”

Ovoga je puta stvarno bilo tako.

Ispovijedanje je, po programu, počelo točno u minutu. Ta kakav bi to bio euharistijski kongres bez blagovanja eu-

haristijskog kruha! A za mnoge naše vjernike, nažalost, nema euharistije bez ispovijedi.

Preko dvije tisuće hrvatskih katolika iz 13 misija koje se nalaze na području pet biskupija (Mainz, Limburg, Trier, Fulda i Würzburg), a tvore četvrtu rajnsko-majnsku regiju, bilo je puno prije početka euharistijskog slavlja u katedrali grada Mainza, koji je zbratimljen s hrvatskim glavnim gradom Zagrebom. S narodom su i njegovi misionari. Svi, osim dvojice.

Euharistijsko slavlje molitveno, raspjevano, narodno. Predvodi ga biskup dr. Đuro Kokša u pratnji pomoćnog mainzskog biskupa dr. Reussa i 17 hrvatskih svećenika. U propovijedi pomoćni zagrebački biskup naglašava Božju namisao s čovjekom, Božju ljubav prema ljudima. „Srce i kruh, kruh i srce, to je ono što Bog dariva čovjeku otkrivajući mu se u Isusu Kristu”, opetuje biskup Kokša.

U Rheingoldhalle, lijepoj i velikoj dvorani oko 1800 naših ljudi. Malo manje nego što se očekivalo. Jesu li tome krivi prognozeri vremena, misionari, strah, zamorenost, učestali vjernički susreti naših katolika? No, program teče mir-

(nastavak na sl. str.)

Procesija s Presvetim bila je vrhunac euharistijskog kongresa. Na slici: predvoditelj biskup Đ. Kokša. Foto: Burger.

U ovom broju

- Božje fotografije str. 3
- Ljudevit Gaj str. 4-5
- Iz naših misija str. 6-12
- Izvanredna knjiga o euharistiji str. 13-14
- Naši pokojnici str. 14
- „Zeleni” fratri str. 15
- Eucharistischer Kongreß in Mainz S. 16

(nastavak s prednje str.)

no, pobožno, dojmljivo. Njemački ugledni gosti, a bilo ih je relativno puno – od poslanika u Bundestagu do socijalnog referenta u glavnom gradu pokrajine Rheinland-Pfalza na čelu s mladim biskupom i velikim teologom dr. Karlom Lehmannom – vrlo zadovoljni.

Poslije pozdrava pjesma: solo, u duetu i višeglasna, a uvijek duboko religiozna. Pjeva Offenbach, Wiesbaden, Frankfurt, prvopričesnici (nije ih bilo previše!). Recitira Anđa, Milena i Radoslava tekstove o euharistiji, a mali Bože iz Koblenza krasnoslovi svećeničkom redu, svećeniku, činitelju euharistije. Jako lijepo! Potihi pljesak prelazi u burnu ovaciju poslije pjesme koju izvode misionari sa zborovima. Škobaljeve riječi, a Marovićeva melodija pjesme „Kruh i vino prinosimo Bogu za budućnost hrvatskome rodu” podiže na noge hrvatski katolički živalj. S. Mercedes opuštena, prof. Leščan zamišljen, ali zadovoljan.

Biskup Lehmann oduševljen, zahvalan. U pastirskoj skrbi bodri i želi da se na probleme odnosa stranaca i Nijemaca gleda iz ugla Kristova evanđelja, gdje nema ni Židova ni Rimljanina, ni moćnog ni slabog, nego gdje postoje samo braća i sestre. Naš ga je svijet dobro razumio, iako je govorio njemački, a razumjeli su ga i Nijemci.

Procesija s Presvetim preko katedralnog trga – vrhunac ovoga kongresa, izvanredna. Narod ide procesijski, razmišlja, pjeva, a ponetko, sjećajući se valjda davnih dana, plače. Ozvučenje izvrsno. Nijemci zastaju pred veličanstvenim hodom hrvatskih katolika i – di-ve se. „Kako li su samo pobožni ovi hrvatski ljudi?“, čuje se s više strana. Možda su zaboravili da pobožni i ozbiljni svjedoci svoje vjere u Krista Gospodina, a naši su vjernici upravo to, nikoga ne ostavljaju ravnodušnim.

Rajnsko-majnska regija proslavila je svoj euharistijski kongres, učinila je svoje. Učinila je koliko je mogla. Moglo

je biti bolje, ali moglo je biti i manje dobro. Sve u svemu: bilo je vrlo dobro, jer je sve imalo obilježje duboke vjere u euharistiju. A to je važno. Zato ni radost zbog ovog euharistijskog susreta nije mogla biti skrivena.

Misionarski se trud isplatio. Glavnom organizatoru cijeloga kongresa p. Stjepanu Paviću sada je pri srcu puno lakše. A misli su svih sudionika na ovom kongresu, koji je lijepo protekao, ovoga časa u Mariji Bistrici, Göppingenu, Karlsruheu, Nevigesu, Hildesheimu, Berlinu i Altöttingu. Pa, bilo sretno, bilo blagoslovljeno. Pa, bilo barem kao u Mainzu!

I. Vugdelija

Najviše pljeska pobrali su misionari sa zborovima za pjesmu „Život svoj prikazujemo Bogu”. Foto: Burger.

Urednikova riječ

Život naših misija u inozemstvu tijekom jedne godine ima sva obilježja redovitoga ljudskog života. On pozna mirnu uho-danost i razvoj, ali i značajne i velike dane kao što su to Uskrs, Duhovi, Božić, dane koji mu daju ton, boju i duboki sadržaj. U svibnju i lipnju pak taj je život naših zajednica, poput prirode, odjeven u molitvenu raspjevanost, sakramentalnu radost i vedrinu svjedočenja.

Tako će više tisuću djece, upravo u ovim mjesecima, blagovati po prvi put euharistijski kruh pristupajući k stolu Gospodnjem. U mnogim našim misijama primit će, i opet više od tisuću mladih, a i manje mladih, pečat dara Duha Svetoga, sakramenat svete potvrde. U poznatim marijanskim svetištima u Njemačkoj okupit će se narednih tjedana više desetaka tisuća naših vjernika na hodočas-

ničku molitvu, euharistiju i sakramente da bi doživjeli obraćenje i posvjedočili svoju vjeru u Boga i Sina Božjega koji je po Mariji postao čovjekom, ljudskim bratom i prijateljem. U sedam povećih centara u Njemačkoj održat će se veliki, tzv. regionalni, euharistijski kongresi na kojima će silno mnoštvo hrvatskih katolika, pod vodstvom svojih domovinskih biskupa, zahvaliti Bogu za dar euharistije, za dar vjere i za blagoslov svoga trinaeststoljetnog kršćanstva i tako se uključiti u završne pripreme za Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici 8. i 9. rujna 1984. godine.

Tu je još Susret hrvatske katoličke mladeži (18.–20. svibnja u Frankfurtu i Offenbachu) s vjeronaučnom olimpijadom, pa proslave Majčina dana i dr.

Ovi brojni i važni događaji u našim misijama slijedećih dana poziv su svim hrvatskim katolicima u inozemstvu, kako onima koji svoju vjeru prakticiraju,

tako i onima koji su vjerski pospani ili indiferentni, da u svemu ovom radosnom zbivanju prepoznaju prolazak Duha Božjega u hrvatskoj iseljenoj Crkvi i da se po svom sudjelovanju u svim tim proslavama otvore milosti Božjoj koja uzdiže, očovječuje i usrećuje.

I još nešto. Uvjeren sam da će naše misije organizirati prijevoz svojih vjernika u Mariju Bisticu za vrijeme održavanja Nacionalnog euharistijskog kongresa. Uza sve to, bilo bi lijepo i kršćanski kad bi za vrijeme praznika naši ljudi koji putuju u domovinu na odmor svojim automobilima navratili u to naše nacionalno marijansko svetište, pomolili se, primili sakramente, obavili svoje zavjete i onda nastavili svoj put u rodna mjesta.

To bi mogao i trebao biti neprekidni hodočasnički lanac koji bi svjedočio o našoj povezanosti s domovinskom Crkvom i sa svim onim što je njoj posebno sveto.

Pozdravlja Vas Vaš Urednik

Za razmišljanje

Božje fotografije

Postoji jedan film koji se zove „Božje fotografije”. Kad sam prvi put čuo za taj film, bio sam jako znatiželjan. Mislio sam: nijedan čovjek nije dosada Boga stvarno vidio. Bog je nevidljiv. Stoga ne mogu postojati ni Božje fotografije. A onda sam pošao vidjeti film. U njemu fotograf pripovijeda kako je zapravo došao na „ludu” ideju da „fotografira Boga”.

Njegov četverogodišnji sin Kristijan došao je jednoga dana k majci i rekao: „Mama, tata je fotograf. Zašto jedanput ne uslika dragoga Boga?” U početku je to ocu bilo smiješno: „Pa, to je nemoguće, Kristijane”. Ali ga potom želja maloga Kristijana nije ostavljala na miru i htio je napraviti koju sliku Gospodina Boga.

Najprije je mislio: Bog je Duh. To fotografije moraju pokazati i dokazati. Ali kako? Duh je nevidljiv. Zato ga je nemoguće fotografirati. I nečega se sjetio. Pravo je fotografije na kojima nije bilo nikakvih predmeta niti ikakvih bića, nego samo linije različitih oblika i izgleda. Na kraju je odustao od posla jer su mu se takve slike činile previše dosadnima. Slike Gospodina Boga moraju pokazivati nešto živo, mislio je.

Možda se Bog može fotografirati u ljepoti prirode, razmišljao je. Krasni krajolici brda, jezera, rijeke, stabla, živo-

tinje – da, oni pokazuju nešto od Božje veličine i moći. Ali ni s tim slikama fotograf nije bio zadovoljan. Zašto? Pa te fotografije ne kazuju ništa o tome da li se Bog uopće brine za čovjeka. Ako Kristijan želi fotografiju Gospodina Boga, onda se on sigurno nada da će na slici moći prepoznati da li je Bog dobar, da li se on njega mora plašiti, da li on ljude kažnjava kad učine nešto nevaljalo... A o tom i najljepše fotografije pejzaža ne kažu ništa.

I jednoga dana sinula je fotografu izvanredna ideja. Razmišljao je o Evanđelju. U njemu apostol Filip ima istu ideju, želju, kao i mali Kristijan. I on želi imati sliku Boga: „Gospodine, pokaži nam Boga, pokaži nam Oca”, moli Filip Isusa. Isus je odgovorio Filipu: „Tko vidi mene, vidi i Oca”.

Isusova slika – pa to mora biti ona slika Boga koju želi Kristijan, mislio je. Da, po Isusu je Bog došao k ljudima.

Fotograf je razmišljao. Kako je Isus točno izgledao, to mi danas više ne znamo. A možda to nije ni toliko važno. Biblija pripovijeda što je Isus sve učinio. A to je važno, vrlo važno, za pravu sliku. Ako želim učiniti koju sliku Boga, onda moram fotografirati ljude koji čine, rade slično i isto što je Isus prije 2.000 godina činio, zaključio je.

Isus je liječio bolesne, on je zajedno jeo i razgovarao s carinicima i grešnicima, on je djecu koja nisu imala što reći uzimao na krilo. Ukratko: on je bio dobar sa svim ljudima. – Onda je fotograf uvijek iznova slikao drage, prijateljski raspo-

ložene, dobre ljude. On je tako učinio puno Kristovih slika, dvije tisuće godina poslije Krista, fotografirajući ljude koji čine dobro. Rekao je: „Ja smatram da se na ovim slikama dađe prepoznati Božja ljudskost i čovječstvo”.

Na kraju je fotograf rekao: „Šest godina sam tražio sliku Boga, njegovu fotografiju. Potpune slike o njemu nema. Samo mnoge tisuće fotografija dobrih ljudi koje se ugrađuju u veliku sliku poput malih puzzla mogu dati fotografiju Boga. I cijeloga života neću moći te slike dovršiti”.

Mnogi ljudi imaju istu želju kao i mali Kristijan. Oni bi željeli imati sliku Boga. I ja bih želio znati kako imam zamisliti, kako predočiti Boga, moram li ga se plašiti kao strašnog, neugodnog plašila. Kad sam vidio film „Fotografije Boga”, postalo mi je jasno: Bog je veći od svih slika. A ako tražimo njegovu sliku, smijemo uzeti lijepe slike iz prirode. One pokazuju nešto od Božje veličine i moći. No, iznad svega smijemo, trebamo uzeti Isusovu sliku. Isus je u svoje vrijeme dao da ljudi osjete kako je Bog dobar. I sam kaže: „Tko vidi mene, vidi i Oca”.

Krist danas ne živi u ljudskom tijelu s ljudima. Ali nevidljivo živi on sa svim ljudima koji pokušavaju biti dobri kao on. Ako nastojim biti dobar kao Isus, pristojan i pobožan, pun poštovanja prema starijima, a sućuti prema bolesnima i tako dalje, onda i ja sam mogu postati Božja fotografija.

Svi mi možemo nastojanjem da bude-
mo dobri doprinijeti da drugi ljudi, ljudi oko nas, dobiju pravu sliku o Bogu.

Ništa im nije toliko potrebno.

XY, Frankfurt/M.

Tata, zašto nikada ne fotografiraš dragoga Boga?

Savez socijalističke omladine
Jugoslavije:

Crkva ne oduzima već koristi prostor za djelovanje među ljudima

Zagreb, 25. travnja (AKSA) – Današnji dnevni listovi u zemlji objavljuju izvještaje o sjednici Predsjedništva Konfederacije Saveza socijalističke omladine Jugoslavije koja je 24. travnja održana u Beogradu. „Crkva ne oduzima, već samo koristi prostor koji joj Savez socijalističke omladine ostavlja za djelovanje među mladima. Stoga joj i ne treba za-

meriti kada organizuje disko-večeri za mlade, već za to treba osuditi – omladinsku organizaciju! (...) Fenomen religije kod nas se pristupa krajnje površno. U školama pa i na fakultetima, religiji se prilazi gotovo dogmatski, godinama se „vrti” par fraza o „iskrivljenoj svesti” i „opijumu za narod”. („Večernje novosti”).

Prekinuti konopac može se opet zavezati. On drži, ali je prekinut. Možda se opet susretnemo, ali tamo gdje si me napustio, nećeš me više naći. Bertolt Brecht

Ljudevit Gaj

1. Ime Ljudevita Gaja nerazlučno je od hrvatskoga narodnog preporoda, posebice pak od njegova „ilirskog pokreta“.

Stotinjak godina nakon njegove smrti Gaj još uvijek ima pristaša koji veličaju njegove ideje, dive mu se i ne dopuštaju preživjelost njegovih shvaćanja i zamisli.

Zanimljiv kao osoba, pun zamisli i vizionarskih poticaja, predvoditelj u složenim našim i habsburškim prilikama, Gaj je puno započeo, obilato učinio, ali je uz dobru volju za boljitkom hrvatskog naroda ostavio mnogo nejasnih misli i neobjašnjivih postupaka.

Mnogi su se oduševljavali njegovim riječima, veličali su njegove učinke, ali su ga mnogi prezirali, suradnici su ga napuštali, a konačno – napustili su ga svi s kojima je ulazio u pothvate, svi s kojima je bio suborac.

No bez njega se ne može prikazati veliko razdoblje kulturne naše povijesti koje je Franjo Fancev nazvao autohtonim **Hrvatskim narodnim preporodom**. Ljudevit Gaj se, međutim, u životu i radu zanosio Velikom Ilirijom i ilirskim imenom.

2. Gajev suradnik Ljudevit Vukotinić **Farkaš** napisao je o njemu da je bio muž „koji je različite nazore, misli i želje sabrao i u jednu konkretnu formu sastavio (...). On je shvatio duh vremena te je sakupio oko sebe suglasne duše, koje su s njim radile odsele za oživotvorenje opredjeljene svrhe.“

I ostali suradnici: **D. Rakovac**, **F. Kurelac**, **A. Mažuranić** i drugi priznaju Gaju sposobnost vođe koji je bio nadaren obilnom rječitošću i bujnom maštom. August Šenoa je čak priznao da „samo čovjek, koji je Gaja čuo govoriti, može si tumačiti onaj silni preokret duša za dobe ilirske“.

Čini se da je potrebno upozoriti na podatke iz Gajeva života, da bi se moglo razumjeti, ali ne i ispričati, njegove postupke i rad. Rođen je 8. srpnja 1809. u Krapini, učio je gramatičke razrede i poetiku u Varaždinu (od 1820. – 1821.), a zatim je bio u zagrebačkoj gimnaziji (1825.), pa je prešao u Karlovac gdje je svršio kod franjevacu retoriku. Ondje je

objelodanio na njemačkom knjižicu „Die Schlösser bei Krapina“ (1826.) prema latinskom tekstu redovnika Sklenskog. U tom djelu je upletena priča o Čehu, Lehu i Mehu. Za mladih dana pisao je Gaj njemačke pjesme. Spomenute godine umro je Gaju otac, a krajem iste godine pošao je mladi Gaj u Beču na filozofski fakultet, ali je već god. 1827. prešao u Graz. Ondje se upoznao s **F. Kurelcem**, **D. Demetrom**, **St. Vrazom**, **M. Murkom** i dr. Sljedeće godine (1828.) otišao je Gaj u Peštu učiti pravo i tu je upoznao **Jaru Kollara**, a preko njega i **J. Šafarika**. God. 1830. tiskao je Gaj u Budimu svoju knjižicu **Kratka osnova hrvatsko-slav. pravopisanja**, a sljedeće godine vratio se u Krapinu. Od god. 1832. pa do svoje smrti 1872. godine Gaj je živio u Zagrebu.

Ljudevit Gaj

Odlučan za djelovanje među Hrvatima Gaj je znao da mu tiskano glasilo može pomoći u buđenju i poticanju narodne svijesti. Nastojao je zato svim silama dobiti dopuštenje za uzdizanje novina. Kralj **Franjo Josip I.** dopustio je (9. srpnja 1834.) izdavanje novina, a za tiskaru je dao dopuštenje tek 7. srpnja 1837.).

Naslov novina bio je dvostruk: **Danica hrvatska, slavonska i dalmatinska i Novine hrvatske**. O naslovima je Gaj pisao u oglasu, odnosno pozivu na pretplatu. Prvi broj **Novina hrvatskih** izišao je 6. siječnja, a prvi broj **Danice** (...) 10. siječnja 1835.

Treba pripomenuti da je u prvom broju **Danice** otisnut motto: **Narod prez narod-**

nosti je telo prez kosti; u 10. broju objelodanjena je pjesma Antuna **Mihanovića**: **Hrvatska domovina** (Lijepa naša...)

Gajeva **Danica** izlazila je od siječnja 1835. do lipnja 1849., zatim u god. 1853. i opet od 1863. do 1867. – u svemu 21 godište, a suradnici su osim Gaja bili Vj. Babukić, I. Mažuranić, P. Štoos, J. Tordinac, A. Mihanović, I. Trnski, D. Rakovac, J. Drašković, S. Vraz, Lj. Vukotinić i drugi. Tako je **Danica** bila časopis i smotra domoljuba koji se sebe nazivali **domorodcima**.

Međutim, usporedno s tiskanjem novina razvijao je Ljudevit Gaj svoju političku djelatnost. Sve više se priklanjao uvjerenju da su Hrvati izravni potomci starih Ilira, a **Napoleon** je bio ustrojio oblast „Ilirskih provincija“, pa se Gaju učinilo mogućim skupiti sve južne Slavene pod zajedničkim ilirskim imenom. U svojoj „ilirskoj“ viziji odlučio je Gaj promijeniti naslov svojih novina u **Ilirske narodne novine** i **Danicu ilirsku**. Učinio je to od god. 1836. pa je tako i djelatnost Gaja i njegovih suradnika ušla u hrvatsku povijest kao Ilirski pokret, a sve do početka god. 1843. hrvatski javni i društveni život odvijao se u znaku **Velike Ilirije**: prestalo se upotrebljavati hrvatsko ime, pa je Srbin **Todor Pavlović** pripomenuo: „Odkako su Iliri nastali, Hrvata više nema (...)“, a za Gaja pak da je „ime hrvatsko slavno lepo saranio“. Ljudevit Gaj je doista bio duša Ilirskog pokreta; u tome je ostao dosljedan.

Ilirstvo je bilo umanjeno panslavizam, minijatura njegova, a hrvatskim protivnicima nije izgledalo pogibeljno. Ilirstvo je imalo prednost, jer je u svojem okrilju imalo oko 12 milijuna žitelja, što je bila golema prednost prema Mađarima, kojih je broj bio oko tri milijuna. U tome je opet Gajeva zasluga, a budući da je pokret vodio smišljeno, neprijatelji nisu shvatili njegovu pravu opasnost.

3. Kad je pokret stekao široki krug pristaša i ukorijenio se među hrvatskom mladeži, pomišljali su predvoditelji a posebice Lj. Gaj da se otvore kulturne ustanove trajnog značenja koje će promicati i čuvati narodni duh u književnosti, znanosti i umjetnosti. Doduše, još za Gajeva života ostvarena je zamisao o Akademiji, ali kasnije, tek 1867. godine (danas JAZU).

U većim gradovima osnovane su čitaonice (Varaždinu, Karlovcu, Križevcima), a u Zagrebu je god. 1838. nakon osnutka njenim predsjednikom bio grof Janko Drašković, a tajnikom Vj. Babukić. Iz spomenute čitaonice razvila se **Matica ilirska** (10. veljače 1842.), koja je kasnije nazvana pravim imenom **Matica Hrvatska** (1874.). U čitaonici se rodila zamisao o osnutku **Gospodarskog društva** (1841). kojemu je prvim tajnikom bio Dragutin Rakovac.

U borbi za narodni, hrvatski jezik u školama, poglavito u gimnazijama, uspjelo se postići da je god 1846. imenovan prvim profesorom „ilirskog“ jezika na akademiji Vjekoslav Babukić.

Književni povjesničari drže da je godina 1840. označila svršetak pjesničkoga i zanosnog razdoblja, jer se počelo djelovati politički. Već god. 1841. osnovana je **Horvatsko-vugerska stranika** koju su ilirci nazivali **madžaronskom**, a sami su se okupili u **Ilirskoj stranci**. Uspjesi Iliraca nisu izostali, niti su također jenjale spletke protiv njih. Konačno, kraljevom naredbom 17. siječnja 1843. zabranjeno je ilirsko ime, pa su već 21. siječnja 1843. izašle **Narodne novine** i **Danica horvatska, slavonska i dalmatinska**. – Tako je završeno „ilirsko“ razdoblje našega hrvatskog narodnog preporoda.

Oporba protiv Gaja razvila se među njegovim dotadašnjim pristašama i suradnicima. Optužili su ga S. Vraz, J. Drašković pa i Ivan Mažuranić, Kajo Adžić i drugi. Zamjerili su mu osobne ambicije, sebičnost.

U optužbama je bilo istine, ali zaboravljalo se na Gajeve zasluge u pokretu, njegove društvene težnje da razbije okvire feudalnog poretka u kojemu on kao neplemić ne bi mogao djelovati politički.

Nakon god. 1843. Gaj nije više predvoditelj pokreta i sve do god. 1848. kao da

je u pozadini. Burna godina koja je potresla Europu opet je pomogla Gaju da djeluje u širokom zamahu. Bio je zastupnikom u Saboru i vjerovao je u zbiljnost svojih mladenačkih zamisli. Međutim, skršila ga je afera sa sprskim knezom Milošem Obrenovićem iste godine. Više se nije oporavio te je društveno životario sve do smrti. Sposoban, širokoga zamaha, Gaj je svršio svoju ulogu u hrvatskom narodnom životu više nego skromno.

4. Pravednost traži zabilježiti istinu da je osobnim kraljevim pismom 3. siječnja 1845. opet dopuštena uporaba ilirskog imena, ali samo kao oznaka za jedinstveni književni jezik i književnost. No padale su zatim teške žrtve, kao što je bilo srpanjsko krvoproliće 1845. (28. i 29. srpnja), kada je na Markovu trgu u Zagrebu poginulo 13 osoba, a 27 ih je ranjeno. U europskim zbivanjima i velikim preokretima sredinom XIX. stoljeća Hrvatska je koristila svoje mogućnosti za obranu svojih državno-pravnih, narodnih i kulturnih prava. Poletni poklici (**Još Hrvatska nij' propala**), zanosi ljepotom Domovine (**Lijepa naša Domovino**), pregaralački rad preporoditelja i nemale žrtve pridonosili su buđenju i jačanju hrvatske narodne svijesti i stvaranju naraštaja koji je u igri između Beča i Pešte nastojao polučiti što više uspjeha i steći jamstvo slobodnog razvitka. U promatranju svih zbivanja toga razdoblja ne može se mimoći Ljudevit Gaj.

Konačno, Gaj je osim sažeto spomenutog rada i njegovih brošura i prigodnica spjevao nekoliko pjesama (**Preobraženje**, 1835.; **Kosenka, Naprijed**, 1835.; **Oj Ilirijo, oj** i dr.), a nakon apsolutizma objelodanio je spis **Gedanken zum Ausgleich Croatiens und Slavoniens mit der Regierung** (1864.).

5. U svitanje novoga razdoblja hrvatske povijesti Ljudevit Gaj je bio doista čovjek koji je shvatio vrijeme i trenutak u kojemu je živio. Ljudevit Vukotinović mu je priznao sposobnost predvoditelja: „Poput apoštola znao bi on govorom svojim uzpaliti slušaoca i jasnimi dokazi uputiti svakoga ob istini svojih tvrdnja“. Spominjalo se da je Gaj imao darova „kakve ima tek jedan izmed milijun ljudi“ (A. Mažuranić.)

Gaj je bio svjestan svojih sposobnosti; koristio ih je obilato.

Ali nije bio bez pogrešaka.

Za nedaće oko ilirizma optuživali su Gaja, koji je „imao pouzdanje čitavog naroda“, da je ipak sve radio „polag svoje pohlepe za nečim što se izustit ne može bez gada i groze“ i tako si „skinu glavu, no škoda da je pri tom i narodu najveću ranu zadao, koj ga je obožavao kao svoga Boga.“

Čini se da je Gaj bio iznimno sposoban, veliki čovjek, tragična pojava.

I poput svih velikih ljudi doživio je velike uspone i teške pokude i padove. No, bio je uvjeren da čini dobro.

Izložba o Trsatu na Katholikentagu

Bavarski nacionalni muzej i Adalbert-Stifter-Verein pripremaju u povodu 88. njemačkog Katholikentaga, koji se održava od 4. do 8. srpnja 1984. godine u Münchenu, veliku izložbu pod naslovom „**Hodočašće ne poznaje granica**“. Izložba će biti u prostorijama spomenutog muzeja od 28. lipnja do 28. listopada ove godine. Od hrvatskih hodočasničkih mjesta izložba posebno prikazuje **Trsat**. Time se nije htjelo zaobići ostala hodočasnička mjesta nego samo na jednom primjeru pokazati kako se od davnina pa do naših dana njeguje ovaj oblik religioznosti u hrvatskom narodu. U tome je Trsat vrlo prikladan jer se nalazi na graničnom području Hr-

vatske, Slovenije i Italije i jako dobro odgovara geslu izložbe da „Hodočašće ne poznaje granice“.

EINSIEDELN (Švicarska)

Pomaknut datum hodočašća

Tradicionalno (osamnaesto po redu) hodočašće hrvatskih katolika u najpoznatije švicarsko Marijino svetište u Einsiedelnu održat će se u **subotu i nedjelju 2. i 3. lipnja 1984. godine**, a ne 17. lipnja 1984., kako je to bilo objavljeno u listu hrvatskih misija u Švicarskoj „**Movisu**“. Hodočašće će predvoditi kotorski biskup mons. Ivo Gugić. Za sve informacije obratiti se na: Hrvatska kat. misija Zürich, Schlossgasse 32, telefon: 01/4 61 14 46.

Torba Ljudevita Gaja

Duhovna obnova i euharistijski kongres u Sindelfingenu

Raskošno svjedočanstvo vjere u najbogatijem gradu

Vrlo je malo naših misija u Njemačkoj u kojima se nedjeljom i blagdanom održava samo jedna sv. Misa. Kako su misije površinski vrlo velike, to se u najvećem broju slučajeva euharistijska slavlja održavaju ne samo u misijskom centru, nego i u većim mjestima koja pripadaju misijskom području, u tzv. filijalama. Ali, kad se u misiji održavaju posebne duhovne obnove ili veće svečanosti (godišnjice misije, Majčin dan, kongres, prva pričest, krizma i sl.), onda su vjernici na filijalama često puta prikraćeni, ne uključuju se dovoljno, ostaju po strani.

U povodu održavanja euharistijskog kongresa (misionari su zaključili da će to učiniti u svim misijama!) i duhovne obnove u Sindelfingenu od 12. do 15. travnja 1984. godine misionar p. Tomislav Duka vodio je o svemu tome računa. U trima filijalnim crkvama, kao i u glavnoj sindelfingenskoj, tri svećenika su slavila euharistiju, propovijedala, držala predavanja, dijelila sakramente i razgovarala s narodom Božjim. Tih je dana svaka filijala bila prava misija u malom. Tek je na Cvjetnicu bila zajednička sv. Misa s procesijom.

Dr. Josip Čorić, svećenik splitske nadbiskupije, imao je duhovnu obnovu u Leonbergu, fra Ignacije Vugdelija u

Korntalu, fra Vjenceslav Glibotić u Herrenbergu, a vlč. Živko Kustić u Sindelfingenu. Svijet je vrlo aktivno i u velikom broju sudjelovao u programu duhovne obnove u „svojim“ crkvama čak i radnim danima. Vjernici su bili više nego zadovoljni. „Nismo zaobiđeni, nismo preskočeni, ovako nam je lakše doći jer smo blizu crkve“, rekoše nam u Korntalu. Valja posebno istaknuti živo sudjelovanje naših ljudi u diskusijama koje su slijedile poslije predavanja u župnim dvoranama. Ako duhovne obnove trebaju obuhvatiti svakoga našega vjernika u misiji, a trebaju, onda je p. Duka organiziranjem obnove i u filijalama zaigrao na pravu kartu. „Filijalni“ svijet mu je za to iskreno zahvalan.

U nedjelju 15. travnja prava vjernačka „fešta“ pred misijom u Sindelfingenu. Na okupu blizu 1.500 vjernika – a u čitavoj ih misiji nema ni 6.000. Divota! Krasan dan, vedro, raspjevano raspoloženje, svečana procesija do crkve Presvetog Trojstva. Narod discipliniran, ponosan, s užitkom svjedoči u ovom najbogatijem evropskom gradu (zahvaljujući „Mercedesu“ i „IBM-u“) kako je vjera najveće bogatstvo čovjekovo. I iskazuje zahvalnost svojoj staroj Crkvi koja mu je darovala Krista, pismenost i koja mu je čuvala i čuva ime, njegovo

Vlč. Živko Kustić pokazuje posebno vrijedne knjige na izložbi

hrvatsko ime. Zato je na čelu povorke Višeslavov križ i Pralik Gospe velikog zavjeta koje prati troje mladih u crvenobijelo-plavoj odjeći s po trinaest trobojnih karanfila. Kao da u zagrljaju drže 13 stoljeća kršćanstva u Hrvata koje im je pomoglo da jesu i da su ovo što su. Ne navikao na procesije u domovini narod ih ovdje s posebnom radošću obavlja. Za križem, s križom ide on, uzdignuta čela, pod vodstvom svoje Crkve – cilju, u vječnost. Impozantan i siguran hod!

U crkvi, pretijesnoj toga dana dakako, pjesma, molitva, zanosni nagovori i prelomljeni kruh za život svijeta, euharistijski Krist. Lijepo, vrlo lijepo. I od uspomena se živi – ta euharistija je spomen! A živjet će, duboko smo uvjereni, naši vjernici u Sindelfingenu od ove cvjetničke, kongresne uspomene dugo, dugo.

Poslije Mise procesija oko crkve, procesija s Presvetim oltarskim sakramentom. I opet pjesma, pjesma zahvalna i molbena za kruh, za život, za vjeru, za nadu. A vapaj „Ostani s nama, Gospodine“ naglašava i posvješćuje čitav kršćanski životni program – ovaj sadašnji, onaj jučerašnji i sutrašnji. Jer hoće svjetlo, a ne noć, prihvaća naš svijet Svjetlo svijeta – Krista.

Čast organizatoru, čast misijskim djelatnicima i puku Božjemu za sve što su ovih kongresnih dana pokazali, posvjedočili i učinili. A velikom Bogu velika hvala!

Pjevanje mladih na Cvjetnicu u Sindelfingenu bilo je vrlo skladno

„Žao mi je ove vrpce“

Za vrijeme duhovne obnove i euharistijskog kongresa u Sindelfingenu upriličila je „Živa zajednica“ u prostorijama misije izložbu knjiga koja je otvorena 14. travnja. Više od stotinu naslova sve-topisamskih, teoloških, beletrističkih i povijesnih knjiga bilo je ponuđeno oku, srcu i ruci naših radnika, vjernika. Na otvorenju izložbe p. Ignacije Vugdelija je govorio o značenju i vrijednosti pisane riječi upozoravajući slušateljstvo, a bilo je nazočno oko 200 osoba, da s nabavkom tehničkih aparata ne zaborave nabavljati i lijepo, religiozno i narodno štivo. Potom je slijedila blagoslovna molitva koju je vrlo sočno izrekao vlč. Živko Kustić. On je trebao prerezati vrpce koja je dijelila izložbeni prostor od publike. Ali to nije mogao učiniti. Bilo mu je naime žao presjeći tanku trobojku, pa ju je odvezao i poljubio, na veliku radost prisutnih vjernika. Nakon toga je p. Tomislav Duka sve nazočne počastio dobrim dalmatinskim pršutom i domaćom kapljicom. Čula se i pjesma. Izložba knjige bila je otvorena do 23. travnja 1984.

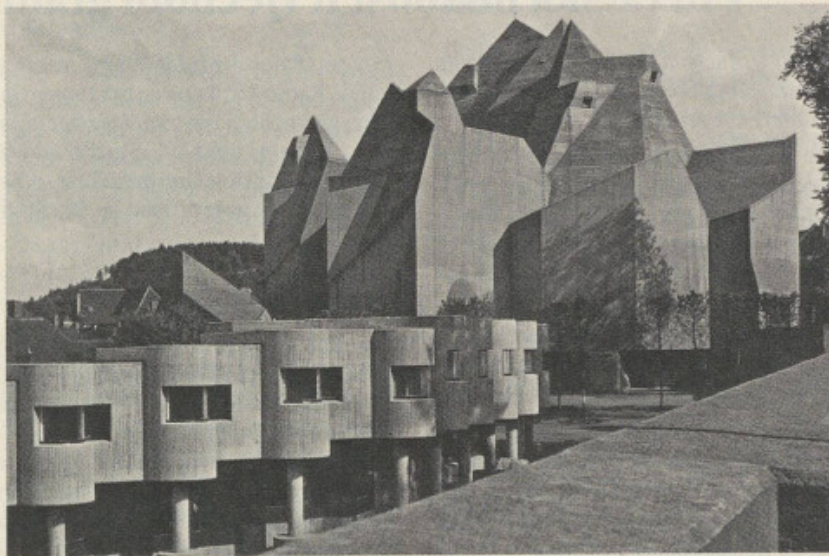
Priopćenje za tisak

U priopćenju za novinstvo koje je na njemačkom jeziku većini listova u kotaru Böblingen uputila misija Sindelfingen protumačeno je u kratkim crtama značenje euharistijskog kongresa u Sindelfingenu. Data je informacija o proslavama pod imenom „Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata“ i upozoreno je na Nacionalni euharistijski kongres u Mariji Bistrici koji će se održati 8. i 9. rujna 1984. godine. U priopćenju se govori i o jubilarnim diplomama za prvopričesnike kao i o umjetničkoj kolor-fotografiji čudotvornog zavjetnog kipa Majke Božje Bistričke. U tekstu koji su dijelom objavile njemačke novine stoji između ostalog i ovo: „Tko, dakle, ove godine unese u svoj hrvatski katolički dom sliku Majke Božje Bistričke ističe time svoju svijest o jedinstvu Crkve u cijelom narodu Hrvata, a također kupnjom slike daje svoj prilog za pokriće troškova velikoga kongresa u Mariji Bistrici... Slika je okrunjena starom krunom hrvatskih katoličkih kraljeva, što je znak narodnog i ljudskog ponosa, dostojanstva slavne naše prošlosti. Dariva nam Sina kao Kruh života, a na njoj je i zlatno srce kao program ljubavi prema Bogu i ljudima.“

I. Vugdelija

WUPPERTAL

„Moji će na ispovijed u Neviges“

Gospino svetište u Nevigesu – hodočasnički cilj hrvatskih katolika na Duhovski ponedjeljak

Problem ispovijedanja naših vjernika, kako u inozemstvu tako i u domovini, jest veliki problem. Vjerni nepisanom običajniku naši katolici koji prakticiraju svoju vjeru dolaze na ispovijed uglavnom tri puta godišnje: za Božić, za Uskrs i za Veliku Gospu, i to u velikom broju. Kako ih onda odjednom ispovjediti? Znaju za tu teškoću naše misije, velike i male. Zato u te dana i dođu svećenici iz susjednih misija, domovine ili Rima pomoći misionarima u ispovijedanju. Ali ni to ne ide uvijek glatko.

Puno se ljudi želi odjedanput ispovjediti, s njemačkim se crkvama često ne može slobodno raspolagati zbog bogoslužja na njemačkom, misionar ili ispomoć pođu slaviti euharistiju itd. I onda se nerijetko nastoji u što kraćem vremenu učiniti što više posla. Koliko takvo brzinsko pomirenje dopre do srca, do duše, u koliko se slučajeva dogodi stvarno obraćenje? Ne sliče li nekada naše ispovijedi, izvana dakako, na magične obrede starih pogana? A onda: ispovijedanje preko Mise, za vrijeme navještanja riječi, propovijedi, euharistijske molitve? Pa ono ulaženje, izlaženje, hodanje, žamor za vrijeme najsvečanije i najvažnije molitve Crkve koja traži da se preko Mise sudjeluje u Misi, a ne da se što drugo radi. Problem je to i to ozbiljan pastoralni problem.

Kako ga riješiti? Gotovog recepta nema ali bi, čini se, trebalo uvjeravati i poučavati ljude da se ispovijedaju i izvan uhdanih vremena i uobičajenih nedjelja i

sati. Trebalo bi više govoriti o sakramentu pomirenja kako bi ga vjernici ozbiljnije i milosnije doživljavali. Trebalo bi tražiti nove načine, bar u sredinama gdje je to moguće, kako dostojanstveno i liturgijski primiti sakrament pokore.

Wuppertalski misionar p. Rafael Begić došao je ove godine na vrlo lijepu i praktičnu ideju, na primjer. On je svoje vjernike pozvao na hodočašće u obližnji Neviges. I zbilja, sedmog travnja, u subotu popodne, našlo se u tom poznatom Marijinu svetištu više od tri stotine naših vjernika iz Wuppertala. Vjernici-ma je na raspolaganju stajala slobodna crkva i nekoliko svećenika. Poslije zajedničkog pokorničkog bogoslužja svi su se nazočni i ispovjedili – mirno, bez žurbe ili hektike, a zatim proslavili euharistiju.

Narednih nedjelja nije u Wuppertalu bilo velike navale na ispovjedaonicu, pa je p. Rafael odlučio i dogodine ponoviti ovogodišnje lijepo iskustvo s ispovijedanjem u Nevigesu. Iako je do Uskrsa bilo još više od 15 dana, nije se čula ona nesretna i nespretna tvrdnja: rano mi je za ispovijed jer ću do Uskrsa opet sagriješiti.

Iv.

Rabi Bunam reče svome Kasidimu: „Velika čovjekova krivnja nisu grijesi koje počinja – ta napast je velika, a snaga male. Krivnja je čovjekova u ovome što se svakoga trenutka može obratiti, a to ne čini.“

Martin Buber

Reportaža

I hrvatska mladost u vječnom gradu

Mladi iz Aachena i susjednih misija na Internacionalnom susretu katoličke mladeži u Rimu, 11. – 15. travnja 1984.

„To Vatikan nije još doživio”, s takvim naslovom izvijestio je „Frankfurter Allgemeine Zeitung” od 16. travnja 1984. o Internacionalnom susretu katoličke mladeži u Rimu pri završetku Svete godine Otkupljenja.

Mladi iz 66 država, sa svih kontinenata. Preko 400 Hrvata, nešto Slovenaca i 48 Hrvata iz Njemačke. Mi smo bili jedini predstavnici iseljene Crkve u Hrvata.

11. travnja uvečer Rim je „gorio”, ali ne kao u vrijeme cara Nerona, koji je dao zapaliti stari Rim. Ne. Rim je „gorio” od preko sto tisuća baklja, koje su nosili mladi idući od Anđeoske tvrđave ka Trgu sv. Petra. Papa je pozdravio oduševljenu mladost u jednom dužem govoru. I dok je Sv. Otac govorio, nebo se „otvorilo”. Počela je padati jaka kiša. Ipak su mnogi sačekali završetak Papi na govora.

Oko 22 sata krenuli smo u naše prenočište, gdje je počelo upoznavanje s mladima iz Dubrovnika. Premda su prethodnu noć proveli u autobusu, ipak su mnogi ostali u razgovoru i pjesmi do iza ponoći.

U crkvi sv. Petra

12. travnja bili smo prije podne u crkvi sv. Petra, u kapelici. Mi Hrvati. Zgleda-

mo se. Pater Božidar Nagy, voditelj odjela Radio-Vatikana na hrvatskom jeziku, glavni organizator ovoga hodočašća za Hrvate, predvodi Službu Riječi. Govori o apostolskim prvacima, o Sv. Ocu, o našoj povezanosti sa Sv. Stolicom.

Na Olimpijskom stadionu

Popodne stižu mladi na rimski Olimpijski stadion koji može primiti 80.000 gledalaca. Stadion je pun. Ovaj put nisu tu dvije momčadi niti dvije publike, nego jedna jedinstvena momčad i publika – mladost iz cijelog svijeta. Danas svi pobjeđuju, svi se raduju i svi slave. Na tom sportskom polju slavi se danas jubilej života, harmonija tijela i duha. Slavi se život koji se razigrao, slavi se Bog u razigranom čovjeku – homo ludens – i tako bi se čovjeka moglo definirati: biće koje se smiješi i igra.

Sportas zapaljuje olimpijsku vatru. Od vatre je poletjelo jato golubova u znak mira. Sport u službi čovjeka, u službi mira. Mnoštvo plješće, veseli se bez protivničkog poraza. Sve je razdragano, razigrano. Nebo obasjano suncem, također. Gozba djece Božje na stadionu.

Slavit ćemo 8. i 9. rujna u Mariji Bistrici nacionalni Euharistijski kongres. Počeli smo slaviti regionalne euharistijske kongrese ovdje u Njemačkoj.

Hoće li to biti fešta, gozba? Jesu li naše nedjeljne Mise fešte, slavlja, gozba djece Božje, fešte života – jer govor je o životu, o Isusu Kristu, koji obećava „puninu života”. Kruh se lomi za nas, za život svijeta. Ne, ne treba puno mašte, treba samo upoznati život i zavoliti ga, treba pustiti znakove da govore. Tako sam ja razmišljao dok je Sv. Otac u misnoj propovijedi govorio, a mnoštvo mu pljeskom odobravalo.

Cijelo to vrijeme dok smo boravili na stadionu, neki je čovjek je držao globus na palminoj grani i njime mahao. Kako je samo bio uporan! I mir koji je, čini se, taj čovjek htio simbolizirati tom svojom gestom, traži ne samo dobru volju nego i upornost i oduševljenje.

Susret s Majkom Terezijom

13. travnja smo poranili da bismo s kupole crkve sv. Petra pogledali grad Rim. Bili smo u žurbi. Žurimo na susret s Majkom Terezijom. Nešto iza 10 sati stižemo u hrvatsku crkvu sv. Jeronima i zatičemo već sve pristigle skupine hrvatske mladeži. Majka Terezija počinje govoriti. Govori mirno, dostojanstveno. Ponegdje „zapije”, jer joj hrvatski nije materinski jezik. Govori o svojim (siromasima):

„Više ja od njih primam, nego što dam, oni nemaju ništa... Uzeli smo nedavno jednog siromaha, bolesnog, napuštenog. Mi smo ga njegovali. Umro je s riječima na usnama: ‘Sestre, idem doma k Ocu’”.

Majka Terezija je progovorila i nekoliko riječi o sebi i svojim sestrama: „Već sam 50 godina u Indiji... Albanski sam zaboravila.

Imamo kuću u Varšavi, u Zagrebu, dvije kuće u Istočnoj Njemačkoj. To je bilo čudo Božje. U Etiopiji su nam rekli: ‘Ako sve misionare otjeramo, sestre, vama ne damo ići...’

U Indiji letim besplatno, a sestre se voze besplatno... Dobile smo preko 40 nagrada... Ipak sve smo novce potrošile...”

Govori mirno, bez uzbuđenja. Kad je čovjek gleda, pomisli na budizam (Buda se rodio 560. pr. Kr. u indijsko-nepalskom graničnom području) koji naučava da se otkupljenje sastoji u oslobađanju od tjelesne patnje, ali isto tako i od patnje koja se očituje u težnji, nagonu. Na taj način se postiže mir, unutarnji mir.

„Molite se, ne bojte se”, poručila je Majka Terezija mladima u Rimu

Da, Majka Terezija zrači takvim mirom, ali do takvog mira se dolazi vjerom u Isusa Krita, po sakramentima. Poče onda govoriti o Isusu, Mariji, pa o Euharistiji.

Jedan mladić je pita: „Majko, mi se plašimo budućnosti. Što činiti?”

„Molite se, ne bojte se. Vi ste Bogu dragocjeni. Pogledajte Euharistiju i onda ćete osjetiti koliko vas ljubi”, odgovara Majka Terezija.

Dok je čovjek sluša, divi se, čudi se. Otkud ta snaga? U njoj se ostvario san velikog indijskog pjesnika i mislioca Rabindranatha TAGORE:

*„Spavao sam i sanjao
da je život samo radost.
Probudio sam se i vidio
da je život samo služba.
Služio sam i vidio
da je služba radost”*

Mladi su s pozornošću i udivljenjem slušali. Ona je ostavila na njih dubok dojam, o čemu će biti govora u slijedećem broju „Žive zajednice”.

Pošli smo vani. Mladi su se tiskali oko nje. Svatko je htio biti blizu. A ona je tu i kao da je opet daleko.

Njezine posljednje riječi na tom susretu bile su: „Činite male stvari. Početak

ljubavi je kod kuće. Tu su najsiromašniji...”

U Koloseumu

U 20³⁰ sati sudjelovali smo u pobožnosti KRIŽNOG PUTA u Koloseumu, koju su predvodili Majka Terezija i Brat Roger, prior samostana Taizé. Kod 11. postaje razmišlja brat Roger: „Isus, naša radost. Isus, naš život. On želi svakog od nas učiniti pravim čovjekom. On se daruje, on liječi. Po njemu dariva Bog svakom čovjeku nepomućenu radost, ne nesreću...”

Kako će mladi čovjek naći smisao života, kako će naći povjerenje nužno za život, naočigled ljudske osamljenosti i napuštenosti koja mlade gura s puta smisla života? Uskrsli Krist koji je u Božjoj slavi, nalazi se istovremeno i u smrtnoj patnji, danas jednako kao i jučer i do vijeka. Da bismo shvatili njegovu patnju i smrt na križu, potrebno je shvatiti da je on uskrsnuo i da nam u svakom trenutku dolazi u susret. On se spušta do najdublje točke našega bića. On uzima sve na se, naše boli, patnje u nama i izvan nas...”

Izmjenjuje se tako meditacija, molitva i pjesma, a na kraju 14. postaje moli se i na hrvatskom. Iza 22 sata napuštamo Koloseum i tražimo najmlađe iz naše grupe, da bismo mogli krenuti na spavanje.

Hodočasnička povorka prema Trgu sv. Petra

Tisuće mladih krenule su od Piazza San Giovanni in Laterano i Piazza Santa Maria del Popolo prema Trgu sv. Petra. Pjesma, molitva, oduševljenje.

Trg sv. Petra se punio. Govori se o 200000 mladih. Dolazi Sv. Otac s Majkom Terezijom. Ponovno oduševljenje među mladima.

Cvjetnica – na Trgu sv. Petra

Poranili smo kako bimo zauzeli što bolja mjesta. Ali je ipak bilo kasno. Sve je

već zauzeto. Čekamo stojeći ili sjedeći, kako tko već zna i može, početak sv. Mise.

Dolazi Sv. Otac. Majka Terezija također. Oduševljeni pljesak. Misa započinje s blagoslovom grančica, pa propovijed. Papa se obraća posebno mladima: „U oduševljenju hodočasnika koji su se zapućivali u Jeruzalem zajedno s Kristom, sudjelovali su također i mladi – pueri Haebreorum. To objašnjava također i posebno sudjelovanje mladih u liturgiji Cvjetnice na Trgu sv. Petra. Tako je svake godine, ali posebno ove jubilarne godine našeg Otkupljenja, u kojoj je Cvjetnica poseban stup izvanrednog jubileja mladeži.

Za ovaj jubilej ste došli na hodočašće iz raznih dijelova Italije, iz različitih zemalja svijeta i sa raznih kontinenata... Hosana Sinu Davidovu! Isplati se biti čovjek, jer si Ti bio čovjek. Jer si došao na svijet da dadneš svjedočanstvo o Istini. Jer si živio potpuno za druge. Jer si ispunio čovječnost jednostavnim, providonosnim i autentičnim sadržajem. Ti nam stalno daješ odgovor na sve upitnike koji salijetaju čovjeka, opet napose mladog čovjeka.”

Propovijed Sv. Oca biva često prekida na burnim aplauzom. Sv. Misa je završila nešto malo iza 12 sati. Zatim slijede pozdravi i uskrsne čestitke na raznim jezicima. I na hrvatskom. Sunce već jače grije. Nama se žuri kući.

Na Cvjetnicu stigismo i u ASIZ. Umbrja se već bila rascvjetala i ozelenila. Htjedismo na povratku posjetiti grad sv. Franje, Baziliku i Mariju Anđeosku. Poslije razgledanja i kratke molitve stigli smo k fratrima – na večeru. Prvi obrok sa žlicom! Sutradan, 16. travnja, u Kölnu se ponavlja scena iz Rima: tužni rastanak. Pred misijom u Kölnu ostavljamo devetoro naših suputnika, pa krećemo u Aachen.

Hvala Bogu, svi smo stigli zdravi i umorni!

Mato Kljajić, Aachen

Prijateljima

Toliko vam toga imam reći, prijatelji, braćo moja, okaljano vlastitom nevinošću.

U vašim očima neka sviće zora, u njedrima golubovi.

Sanjam vas, prijatelji, svake noći, gdje nad umornim glavama užigate svijeću.

Netko u daljini doziva i njegov glas probudit će u vama molitvu, molitvu i tugu.

O, braćo moja, da li u bezdan padamo i ruše li se planine od studeni na našim usnama, na našim tvrdim usnama?

Anita Pavić

Ovih četrdesetak hrvatskih mladih, uglavnom iz Aachena, zastupalo je svu našu mladež iz inozemstva na Internacionalnom susretu mladih u Rimu

Mladi iz Wuppertala i Neussa na logorovanju

Roditeljstvo je Božji dar, ali i teški križ

Ne može se reći da je našoj djeci školskog uzrasta u Njemačkoj lako. Nije. Imaju jako puno obaveza: učenje jezika, njemačka škola, dopunska škola, dupunski vjeronauk, pripreme za vjeronaučnu olimpijadu, pripreme za primanje sakramenata (ispovijedi, pričesti, potvrde), ministrantski sastanci, folklor, razne sekcije, pomaganje u kući (posebno su u tom zauzete djevojčice) i toliko toga. Ne, nije im lako. Takav je život, ovaj moderni život. Treba se u nj uključiti, inače se kasni i život pobjegne. U tom su slučaju posljedice strašne: nedozrelo vjerovanje, nezavršeno školovanje, teškoće u nalaženju posla, nerad, socijalna ugroženost i drugo.

S druge strane, treba spomenuti da naši školarci u ovoj zemlji imaju dosta, možda čak i previše, praznika: ljetne, uskršne, duhovske, jesenske, božićne itd. Skupi se tu lijep broj dana i tjedana. Što učiniti s praznicima, što raditi preko praznika?

Upravo preko praznika, kao za inat, zna vrijeme na ovim stranama biti jako loše: kiša, magla, vjetar, hladnoća. Djeca ostaju kod kuće, kad su takve vremenske (ne) prilike. Nešto čitaju, nešto uče, ali najčešće zure u televizor koji ih ne oplemenjuje niti izgrađuje. A to „smiju“ jer su roditelji na poslu! A roditelji lako zapaze da su im djeca cio dan kod kuće: sve je isprevrtano, u neredu, zanečističeno, a pokoji put i porazbijano. Naročito ako je djece u kući više! Osim toga, svoj nemir, svoj nestašluk, svoje nezadovoljstvo što često nikamo ne mogu otići preko praznika, što ne mogu na polju igrati, prenose onda na roditelje koji, iscrpljeni radom, ne trpe vike, skakanja po kući, svađe. I, eto muke!

I zato naši misionari, sve češće i sve uspješnije, pomažu djeci preko praznika, rasterećuju roditelje i pospješuju vjeronaučnu obuku. Najredovitije pozovu djecu u misijske prostorije, pa onda s njima rade, igraju, gledaju filmove i uče. Nerijetko se događa da upravo preko školskih praznika naše misije iznajme, dalje od misijskih centara, kuće za mladež u kojima onda mladi provedu nekoliko dana u radu i odmoru.

Tako su misije Wuppertal i Neuss dovele 25. travnja ove godine svoje vjeroučenike u Jugendherberge u Solingenu. Sedamdesetak prvopričesnika i kriz-

manika iz grada na Wupperu i tridesetak njihovih vršnjaka iz Neussa (točno 103 djece) provelo je u prekrasnom šumskom predjelu Solingena dva puna dana uskršnih praznika. Dovoljno vremena za učenje i igru! Vrijeme je bilo divno, pa je mladima povratak k roditeljima pao teško.

Franjevke Marija, Mira i Zora te svećenici p. Rafael, p. Stjepan i p. Ignacije uložili su sav svoj trud i umijeće da djeca što više nauče, da se što bolje odmore i da im bude što ljepše. Radilo se po grupama, a igralo se zajednički.

U desetak sati intenzivne pripreme za prvu pričest i krizmu djeca su puno naučila. Moglo se to vidjeti i po ispitnim rezultatima. Dosta je vremena bilo posvećeno pjevanju. Oba euharistijska slavlja bila su vrlo lijepa i doživljena.

Djeca su tih dana u kući za mladež bila sama, pa je i to ovom „logorovanju“ davalo obiteljski ton.

A nije lako s djecom raditi. Tek kad se u igri donekle fizički izmore, može ih se držati u šutnji i pozornosti. Nije lako s njima raditi: neće da zaspnu (posebno prve noći!), stalno razgovaraju, rano ustaju, viču, skaču. Nije lako, ali je potrebno i – zahvalno.

Od vjeroučitelja se u takvim prilikama traži da sačuvaju hladne živce, da budu roditelji, učitelji, psiholozi, psihijatri. A ni to nije lako. I upitali smo se: Bože moj, kako li je tek roditeljima svaki dan? Imati djecu u Njemačkoj – pa to je veliki dar Božji, ali i teški križ i muka. I hvala svim roditeljima koji taj križ nose mirno, odgovorno, vjernički.

Djeca su na povratku u Wuppertal pitala kada će opet biti organiziran ovakav boravak u nekoj kući za mladež. Očito da su s ovim od 25. do 27. travnja bila zadovoljna.

Pred misijom nam rekoše majke koje su čekale na svoju djecu: „Ma, što ih tamo niste zadržali još koji dan, da se malo smirimo?“ I sjetismo se one istinite: „Nije lako biti majka, ali je časno i uzvišeno!“

I. Vugdelija

Mladi iz Wuppertala i Neussa imali su dosta vremena za učenje, ali i za odmor

U Waiblingenu namještena socijalna radnica

Jelena Tunjić

Biskupijski karitas u biskupiji Rottenburg/Stuttgart imenovao je 1. travnja 1984. godine gospođu **Jelenu Tunjić** socijalnom radnicom u Waiblingenu. Gospođa Tunjić rođena je u Višnjiku, župa Žeravac, Bosna. Višu socijalnu školu završila je u Zagrebu i već 10 godina radi kao socijalna radnica u Njemačkoj. Sa sobom je donijela veliko socijalno iskustvo, što će svakako biti od velike koristi našim ljudima u Hrvatskoj katoličkoj misiji Waiblingen. Ona će se uglavnom baviti obiteljskom problematikom. Želimo joj obilje Božjeg blagoslova i puno uspjeha.

SPAICHINGEN

Uspješan i koristan obiteljski seminar

Za stolom – kao jedna obitelj. I zajedničko blagovanje povećava radost zajedništva. Na slici: naše obitelji u Tannecku za vrijeme obiteljskog seminara.

Na inicijativu socijalnog radnika g. Milana Češljarevića i njegove supruge dr. Marije održan je u Hrvatskoj katoličkoj misiji Spaichingen od 16. do 18. ožujka 1984. seminar za obitelji. Seminar je održan u Tannecku. Dvanaest obitelji s djecom, ukupno 46 osoba, doživjelo je tih dana radost susreta. Predavanje dr. Marije Češljarević bila su vrlo zanimljiva i prihvatljiva. Posebno mjesto pripalo je radu u grupama poslije predavanja. Brigu oko djece vodila je sestra Mihaela Dodik iz Rottweila. Svojom požrtvovnošću i strpljivošću ona je djeci nastojala dočarati dio domovine iz koje potječu njihovi roditelji koji su u to vrijeme bili na predavanjima.

Ni duhovna strana nije bila zanemarena. Misionar I. Borić imao je tih dana za sudionike sv. Misu i prigodnu propovijed.

Na svršetku su svi bili zadovoljni ovim susretom i izrazili želju da se što prije ovako ponovno nađu zajedno. *Arci*

ESSEN/DARMSTADT

Obraćanje je cilj duhovnih obnova

Svako je doba u godini pogodno za duhovnu obnovu, kako pojedinačnu, tako župsku, tj. misijsku. No, korizmeno je vrijeme zbog svoje ozbiljnosti, pokore i liturgije posebno prikladno za razmišljanje o bitnim kršćanskim istinama i za obraćanje – prvi cilj svakoga vjerskog djelovanja. Zato se u mnogim našim misijama u Njemačkoj organiziraju upravo u to vrijeme duhovne obnove. Bilježimo samo dvije.

Za hrvatske katolike u **Essenu**, središtu rurske oblasti, održana je trodnevna duhovna obnova od 6. do 8. travnja 1984. godine koju je predvodio p. Ignacije Vugdelija. Prvi je dan bio posvećen najmlađima, a bilo ih je sedamdesetak. Svi su oni u misijskoj kapeli, koja je urešena slikama velikog hrvatskog umjetnika Ive Dulčića, pod vodstvom svoga misionara vlč. Stjepana Penića i pastoralnih suradnika s. Alis Lovrić i s. Fanite Jukić, pristupili, poslije pokorničkog bogoslužja, k sakramentu pomirenja i veselo slavili euharistiju. Pjevanje je bilo skladno, a pozornost djece velika.

Drugoga dana održao je p. Ignacije mladima predavanje o temi: „Što očekuju misionari od svojih mladih”. Atmosfera je bila vedra i radna. Svi su mladi ta-

kođer primili sakrament pomirenja i kruh sa stola Gospodnjega.

U nedjelju 8. travnja sudjelovalo je na dvjema sv. Misama preko kojih je propovijedao p. Ignacije mnogo hrvatskih vjernika. Može se slobodno reći da je od dvije tisuće naših katolika u Essenu na euharistijskim slavljinama toga dana bio svaki četvrti. A to je, imajući u vidu druge sredine, zbilja puno. Zadivljuje također i međusobno ispomaganje naših misionara pod ruskim nebom.

Sutradan je misijsko osoblje pošlo s prvopričesnicima na logorovanje u Elkausen kod Bezdorfa. Već šest godina uzastopce organizira misija Essen (inače prva nacionalna hrvatska župa u Evropi!) za svoje mlade – na proljeće za prvopričesnike, a na jesen za krizmanike i ministrante – dane intenzivnog vjeronauka i odmora u Sauerlandu, daleko od Kruppa, tvorničkih dimnjaka i velegradske buke.

U **Darmstadtu** je duhovna obnova održana od 18. do 22. travnja. Vodili su je p. Miljenko Odrlić, student teologije u Rimu i p. Bernardo Dukić, naddušobrižnik. Na Veliku srijedu mladima je s biblijskog stajališta vrlo zanimljivo i duboko govorio o značenju i potrebi obraćanja p. Odrlić. Na dan Večere Gospodnje propovjednik je svoje misli usmjerio na euharistiju kao spomenčin. Skoro stotinjak mladih na predavanjima i na sakramentima pomirenja i pričesti. Obrede Velikog petka i Uskrsnog bdjenja, s konkretnim predavanjima i zanimljivim propovijedima, vodio je naddušobrižnik p. Dukić. Slušateljstva se, a bilo je više stotina nazočnih, na uskrsnu noć posebno dojmila pričest pod obje prilike i naddušobrižnikova propovijed u kojoj je tumačio Isusove riječi „Ja živim i vi ćete živjeti”. Živjeti obraćenički a ne životariti, pa to i jest cilj svih duhovnih obnova. *Iv.*

Kardinal Kuharić u Frankfurtu

Na putu u Kanadu gdje će narednih dana predsjedati euharistijskim kongresima hrvatskih katolika u Torontu, Calgaryu i Vancouveru zadržao se kardinal dr. Franjo Kuharić nekoliko sati (1. i 2. svibnja) u frankfurtskoj misiji. Za vrijeme svoga kratkog boravka u metropoli

na Majni kardinal je u Sveučilišnoj klinici posjetio dva obeljela misionara: fra Ambroza Budimira, nekadašnjeg hrvatskog dušobrižnika u Giessenu i Vancouveru i fra Tihomira Grgata, voditelja Hrvatske katoličke misije Frankfurt. Našega kardinala prati mons. Vladimir Stanković, ravnatelj hrvatske inozemne pastve.

Seminar socijalnih radnika u Sonnenbühlu

Karitasov socijalni radnik vrši svoj posao u ime Crkve!

Da naši socijalni radnici puno pomažu ljudima, to svatko zna, ali malo tko razmišlja da je i njima nekada potrebna pomoć, podrška, razumijevanje, odmor. Srećom, na to je mislio njihov poslodavac u biskupiji Rottenburg/Stuttgart koji je za njih i njihove obitelji organizirao seminar od 30. 3. do 1. 4. 1984. godine u mjestancu Sonnenbühlu kraj Reutlingena. To malo planinsko mjesto oživjelo je tih dana od vike i žamora naše djece koje je bilo mnogo. Na okupu se našlo 25 obitelji socijalnih radnika, od toga pet njemačkih. Svi su se smjestili u prekrasne i udobne vikend-kućice. Glavni je organizator bio gospodin **Werner Isemann**, referent za strance pri biskupijskom karitasu i **Marija Reinhard**. On je naslijedio g. Josipa Poradu (o tome smo pisali u posljednjem broju „Žive zajednice“) koji je pošao u mirovinu. P. Ignacije Vugdelija, urednik „Žive zajednice“, održao je predavanje o „Značenju evanđelja za naš svakodnevni život“. Predavač je govorio o teškoćama socijalne službe i problemima s kojima se socijalni radnici susreću. I živi socijalni radnici znaju popustiti... Posebno je naglasio da socijalni radnici pri karitasu vrši svoje poslanje u ime Crkve s kojom mora biti poistovječen. On, rekao je p. Ignacije, mora biti vjernik, kršćanin, tj. čovjek koji u Krista vjeruje, koji svoj život uređuje prema evanđelju, orijentira prema Kristu i djeluje tako. Predavanje je bilo lijepo, sažeto i konkretno.

Diskusija je vođena na njemačkom jeziku iz obzira prema njemačkim obiteljima koje ne razumiju hrvatski. Tri su se odgojiteljice brinule za djecu dok su odrasli ozbiljno radili. No, nisu imale previše posla, jer je vrijeme bilo lijepo, pa se većina djece razbježala po šumi. U subotu poslije podne svi su sudionici slavili sv. Misu koju je predvodio p. Ignacije.

Poslije sv. Mise djeca su bila ugodno iznenađena i obradovana jednosatnim programom igre lutaka (**Puppenspiel**) koji je pripremio socijalni radnik Vinko Stjepandić iz Reutlingena sa suprugom i prijateljima. Bilo je divno vidjeti kako lutke obučene u hrvatske narodne nošnje plešu narodne plesove. Trud se isplatio. Treba tu ideju pohvaliti i podržati.

Navečer istoga dana, kad su djeca pozaspala, oprostila se g. **Slavica Tuškan**, referent za naše soc. radnike pri centralnom karitasu u Freiburgu, u ime socijalnih radnika od g. J. Porade i u njihovo ime predala umjetničku sliku Markove crkve u Zagrebu. Gospodin Porada je rekao da je veoma sretan što svoj posljednji radni dan provodi u društvu svojih socijalnih radnika za koje se dugo godina brinuo. A onda je doslovce kazao: „Ponosan sam na vas, bio sam i osjećao se kao jedan od vas. Vi ste me podržavali, pa smo zajednički napredovali u poslu. Posao socijalnog radnika je težak i naporan. Koliko je puta mene moja žena čekala do kasno u noć? A koliko li tek vas vaše žene čekaju i koliko će vas puta još čekati. Bez razumijevanja i podrške vaših žena vi neće moći prihvaćati i obavljati svoj teški i odgovorni posao. Nadam se da ću uskoro ost-

variti vašu i svoju želju te posjetiti vašu Domovinu. Ova slika koju ste mi darovali naći će se na počasnom mjestu u mojem stanu. Uvijek će me sjećati na vas. Ja vas nikada neću zaboraviti. Hvala!“ Tim se riječima oprostio od svojih soc. radnika g. Porada. Poznato je da je on s njima dijelio dobro i zlo u ovih posljednjih dvadesetak godina.

Nedjelja je osvanula pod sniježnim pokrivačem, na veliku radost djece. Ali, na njihovu žalost, trebalo je poći kućama. Na povratku su se socijalni radnici zadržali u Reutlingenu gdje su s jednom njemačkom župnom zajednicom proslavili euharistiju. Prije sv. Mise pozdravio ih je mjesni hrvatski misionar p. **Ladislav Luburić**. A onda su se razišli noseći vrlo lijepe uspomene i duhovnu podršku s ovoga vrlo uspješnog seminara.

Stanka Vidačković

„Bez razumijevanja i podrške vaših žena nećete moći prihvaćati i obavljati svoj teški posao“, rekao je J. Porada našim socijalnim radnicima okupljenima na seminaru u Sonnenbühlu

AACHEN/KÖLN

Trodnevni boravak djece u Eifelu

Za djecu iz misija Aachen i Köln postao je običaj da za vrijeme uskršnjih školskih praznika idu u Eifel, u Steinbachtal-sperre. Tako je bilo i ove godine od 16. - 19. travnja.

Boravak u ovom lijepom kraju bio je namijenjen u prvom redu ovogodišnjim prvo-pričesnicima, ali i ostaloj djeci. Iz Aachena je bilo 30 djece, a pratili su ih gosp. Rušev i fra Mato, a iz Kölna 56, u pratnji časniha sestara Vitalije, Majde i Vlastimire, dok je njihov župnik fra Ante navraćao prema mogućnostima.

Prije podne je redovno održavana kateheza ili pjevanje, a vrijeme poslije podne bilo je ispunjeno igrom.

Sv. Misa se slavila u lijepoj kapelici. Oltar je bio blizu djeci, tako da su mogla doživjeti zajedništvo međusobno i sa svećenikom. I način slavlja sv. Mise bio je djeci prikladan i blizak.

Poseban doživljaj pružalo je djeci plivanje u prekrasnom bazenu (u dvorani i vani) i paljenje vatre uvečer pred kućom.

Prava je šteta što se ovakvi boravci ne mogu češće organizirati i na duže vrijeme, jer bi se tako mogao roditeljski odgovor u mnogo čemu dopuniti, a u pojedinim slučajevima nužno je djecu naučiti i ono najosnovnije.

Kuća jamči sve udobnosti za jedan takav boravak (kapacitet 112 kreveta), a kad je vrijeme lijepo, kao što je to bilo ovoga puta, onda je stvarno sve optimalno.

Mato Kljajić, Aachen

Knjige knjige knjige...

Izvanredna knjiga o euharistiji

Gdje je Crkva, tamo postoji i misa, odnosno euharistijsko slavlje. U davnoj prošlosti euharistijsko slavlje se nazivalo „lomljenje kruha”. Sama pak grčka riječ **euharistija** znači **zahvaljivanje** za Isusovu žrtvu i za ljubav koju ona predstavlja, za darove kruha i vina koji predstavljaju tijelo i krv Gospodinovu. Drevna ličnost, **Abercije**, spominje u svom putopisu da je posjetio Rim, Siriju, područje Tigrisa i Eufrata, i da je posvuda nailazio na istu hranu koju je pripremala Crkva:

*„Posvuda me vjera vodila
i posvuda mi je pružala za hranu
ribu iz vrela,
koju uzima čista djevica,
i daje prijateljima da je blaguju
svakog dana
uz odlično vino pomiješano s
vodom priloživši
još i kruh.”*

Riba simbolizira Isusa, čista djevica označuje Crkvu. Dakle, i na Zapadu i na Istoku, euharistijska gozba bila je znak Crkve, upravo kao i danas. Udaljenosti mogu biti goleme, kao što su Crkve ra-

zasute po svijetu, ali čin lomljenja kruha i pijenja iz čaše, odnosno primanje tijela i krvi Isusove, ujedinjuje ih i čini prepoznatljivim, na Muću kao u Münchenu, u Puščkoj Bistri kao u Torontu ili Melbourne.

Netom navedeno štivo i misli uzeti su iz uvoda u jedinstvenu knjigu „**Euharistija i njezina povijest**”, koju je ove godine objavila poznata zagrebačka naklada **Kršćanska Sadašnjost**. Ta knjiga je ustvari i udžbenik naših mladih koji se spremaju za ovogodišnju Vjeronaučnu olimpijadu u Frankfurtu od 18. do 20. 5. Ovo je djelo prošle godine objavila jedna talijanska naklada, a već par mjeseci kasnije pojavila se u hrvatskom prijevodu, zahvaljujući radišnom i brzom zagrebačkom kršćanskom nakladniku. Od početka da kraja ova knjiga velikog formata providena je s par stotina ukusnih crteža u bojama, koji čitatelju zorno predložuju razna razdoblja dvijetisućne povijesti euharistije.

Kršćanska zajednica nije izmislila misu. Sâm Krist je ustanovio euharistiju govoreći: „Ovo činite meni na spomen.” Međutim, da bismo potpunije razumjeli euharistiju, potrebno je upoznati židovsku **Pashu**. To je bila najsvečanija godišnja proslava, a slavila se kao spomen na oslobođenje od ropstva u Egiptu. Zaputivši se iz Egipta prema Obećanoj zemlji Kanaanu, **Moj-sije** zapovjedi izraelskoj zajednici da desetog dana prvog proljetnog mjeseca (dakle u ožujku ili travnju) pribavi jedno janje ili kozle, muško, bez mane, od

jedne godine. U suton četrnaestog dana moralo se žrtvovati, a meso ispeći na vatru i pojediti noću zajedno s beskvasnim kruhom i s gorkim zeljem, simbolima tužnih dana ropstva.

Isus je ustanovio euharistiju za vrijeme pashalne večere, dan uoči svoje smrti. Nu, dok je blagovao, obnavljao ju je i mijenjao. Sada će on biti žrtvovani jaganjac, krv oslobođenja bit će njegova krv. Njegovi su učenici primili njegovo tijelo predano kao žrtvu, i prolivenu krv, u znacima kruha i vina. A kao spomen na nj, na njegov izlazak koji otкупљуje od grijeha, nastaviti će slaviti euharistijsku večeru. Davno prije Isusove žrtve, **Ivan Krstitelj** ga označuje kao **Jaganjca Božjeg**, pa će tako u kršćanskog predaju Jaganjac postati simbol Krista. Čudo s vinom na svadbi u **Kani** također je aluzija na euharistijsku gozbu. U posljednjoj knjizi Biblije, **Otkrivenju**, anđeo veli **Ivanu Evanđelistu**: „Piši! Blago onima koji su pozvani na svadbenu gozbu Jaganjčevu”, a to su one iste riječi koje danas i mi slušamo prije pričesti.

Također, u čudu umnažanja kruhova i riba obznanjuje sebe samoga kao „**živi kruh**”. Isus će u mani nebeskoj vidjeti predznak i uobličjenje euharistije: „Nije vam Mojsije dao kruh s neba, nego Otac moj vam daje istinski kruh, jer kruh je Božji onaj koji silazi s neba i daje život svijetu.” U Emausu dva učenika koja su duž puta susrela uskrsnuloga Krista prepoznaju ga tek u lomljenju kruha: „Dok bijaše s njima za stolom, uze kruh, blagoslovi Boga pa razlomi te im davaše. Uto im se otvoriše oči te ga prepoznaju.” Poslije čudesnog ribolova: „Isus pristupi, uzme kruh i dade im, a tako i ribu.” Tada im je Uskrsli obećao: „I evo, ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta.”

Iz jednoga staroga spisa **Didahé**, t. j. Nauka, proizlazi da su u prvim kršćanskim zajednicama u euharistiji sudjelovali samo oni koji su bili kršteni i međusobno pomireni. Među crkvenim ocima osobito **sveti Augustin** ističe euharistiju kao znak ili „sakrament” jedinstva Crkve. U euharistijskom slavlju ima znakova i obreda koji se ne mogu mijenjati jer potječu od samoga Kristova ustanovljenja. Ali ima ih koji se razvijaju i mijenjaju. Prve značajnije promjene i dopune izveo je papa **Grgur Veliki** u VII. stoljeću (**Gregorijanski sakramentar**), a **Karlo Veliki** ga u slijede-

Riba je jedan od najstarijih simbola Isusa Krista, Božjega Sina, Spasitelja. To u grčkom jeziku označuju slova ribe.

ćem stoljeću propisao obaveznom za cijelo svoje carstvo. Više-manje taj je sakramentar ostao u biti isti sve do Drugog vatikanskog sabora u naše dane, koji je **Konstitucijom o liturgiji** propisao načela za opću obnovu misnog obreda, ali slavije je euharistije u svom značenju ostalo nepromijenjeno, upravo onako kako ga je izveo Isus Krist na Večeri i kako ga Crkva oduvijek slavila.

Na Posljednjoj večeri Isus je lomeći kruh rekao: „Uzmite i jedite od ovoga svi: ovo je tijelo moje koje će se za vas predati.” Kroz više stoljeća nije bilo nikakvih rasprava o tome da li su kruh i vino na tajanstven način postali Kristovo tijelo i krv. Mi se stvarno hranimo Kristovim tijelom, ali ga ne jedemo tvorno. Zatim su uslijedila raspravljanja, nastalo je novo doba koje je razumom nastojalo prodrijeti u otajstva. To je bilo u XI. stoljeću, a u raspravama su se isticali učitelj **Berengarij** i redovnik **Lafrank**. Među teolozima koji su raspravljali o euharistiji prvo mjesto zauzima **sveti Toma Akvinski** iz XIII. stoljeća. Toma uporno ističe da svećenik „podjeljuje narodu žrtvu” u ime Isusa Krista i snagom sakramentalne moći koja ga s njim sjedinjuje.

U povijesti euharistijskog nauka i života Crkve **protestantska obnova** predstavlja trenutak vrlo teške krize. Crkva će se protestantskom nauku oprijeti na **Tridentskom saboru**, u XVI. stoljeću, uvjerena da tvrdnje **Martina Luthera** i drugih reformatora razaraju euharistiju i udaljuju iz iskustva Crkve Isusovo tijelo i krv. Inače, Luther je imao dovoljno razloga da zatraži **liturgijsku obnovu**, što je Tridentski sabor i učinio sastavivši **misal Pija V.**, koji će zamijeniti tek **misal Pavla VI.**, sastavljen prema propisima II. vatikanskog sabora, po kojem se slavi misa i dandanas.

Današnji misni obred i euharistiju dobro poznaje svaki praktični vjernik, ali se pritom često zaboravljaju Kristove riječi „jedite od ovoga svi”, s naglaskom na **svi**, pa je opća pojava na „hrvatskim” misama da se ne pričešćuju **svi** i zaboravlja se da se misa nastavlja u životu po ljubavi. O tom Kršćanska Sadašnjost obećava i najavljuje drugu knjigu u istom nizu, a dotle će svaki kršćanin žedan vjere i znanja o vjeri posegnuti za ovom izvanrednom knjigom o „**Euharistiji i njezinoj povijesti**”.

Cijena: 12,- DM.

SZ.

NAŠI POKOJNICI

Uz pogreb fra Čira Markoča

„U zemlji svojoj očekuje zoru uskrsnog jutra”

Dugogodišnji misionar u Frankfurtu **fra Čiro dr. Markoč**, koji je preminuo 1. travnja 1984. godine u Frankfurtu, pokopan je uz velike pogrebne svečanosti na Marijinu otičicu Visovcu na Krki (Skradin). U koncelebriranoj sv. Misi koju je predvodio provincijal splitskih franjevaca **fra Šimun Šipić** sudjelovala su 104 svećenika, a među njima mons. **Vladimir Stanković**, f. **Bernardo Dukić** i **fra Tihomir Grgat**. Sva su trojica održali i zapažene govore o fra Čiru kao čovjeku, svećeniku, franjevcu i pastoralcu. Naglasili su pokojnikovu nepokolebljivu vjeru u Boga, njegovu zauzetost za svakog čovjeka i njegovu duboku plemenitost i širinu. „U sjeni tužnih vrba i drevnih čempresa, a pod Gospinim okriljem, očekuje on, ljubitelj svakog dijela svoje hrvatske domovine, zoru uskrsnog jutra”, rekao je voditelj misije u Frankfurtu.

Tjedan dana poslije njegove iznenadne smrti, 8. travnja 1984., održana je u prostranoj frankfurtskoj katedrali sv. Misa zadušnica za pokojnog **fra Čira** koju je predvodio p. **Bernardo Dukić**, naddušobrižnik. Na Misi se toga dana našlo veliko mnoštvo naših vjernika koji su kroz dugi niz godina slušali **fra Čirovo** radosno naviještanje Božje Riječi i koji su ga danomice doživljavali kao čovjeka „koji se raduje s radosnima i plače sa

Pokojni fra Čiro Markoč za vrijeme jednog vedrog „skazanja”.

zaplakanima”. Samo dobri Bog zna koliko je **fra Čiro** suza obrisao, koliko rana iscijelio, koliko pomogao potrebnima!

Bila su nazočna i dva predstavnika biskupije Limburg: decernent **Franck** i referent za strance **H. Leuninger**. U vrlo lijepom govoru rekao je referent **Leuninger** i ovo: „... Mi tugujemo zajedno s vama zbog smrti dragoga i izvrsnoga čovjeka, kršćanina, svećenika, franjevca i Hrvata... Biskup i biskupijsko vodstvo limburške Crkve u dubokom poštovanju zahvaljuju p. Čirilu za njegovu franjevačko služenje u Hrvatskoj zajednici u Frankfurtu, u limburškoj Crkvi i u našoj zajedničkoj Crkvi.”

Sve su frankfurtske novine zabilježile **fra Čirinu** smrt. Tako „Frankfurter Allgemeine” od 5. travnja piše: „Vitalni franjevac bio je skoro dva desetljeća dušobrižnik za Hrvate u Njemačkoj, a tek prije tri mjeseca primio je nagradu za humor u Crkvi.”

lv.

Umro otac naddušobrižnika p. Dukića

Pokojni Marko Dukić (desno) u razgovoru sa sinom

U selu Košutama, župa Trilj kraj Sinja, preminuo je 24. travnja 1984. godine u 85. godini života **Marko Dukić**, otac hrvatskog naddušobrižnika u Njemačkoj p. **Bernarda Dukića**. U kršćanskom braku sa **Šimom Mateljan** imao je pok. **Marko** devetero djece. Pokopan je na mjesnom groblju u Trilju uz veliko sudjelovanje vjernika, redovnica, redovnika i svećenika na blagdan sv. Marka, 25. travnja. Koncelebriranu pogrebnu sv. Misu vodio je **fra Gabrijel Jurišić**, vikar Provincije Presvetog Otkupitelja.

Dok pokojnom **Marku** želimo vječni pokoj u krilu Očevu, dotle našem naddušobrižniku p. **Bernardu** izražavamo svoju kršćansku sućut.

CRTICE IZ ŽIVOTA NAŠIH ISELJENIKA

„Zeleni” fratri

Kad smo pokušali na kapiju seoskog zdanja, dugo se ništa nije čulo. Fra Jure saznao da Stankov sin Robert od nedavna živi ovdje u komuni zajedno s drugim prijateljima. Slobodni od obaveza, zauzeti ručnim i vrtlarskim radom na staroj seljačkoj pustari, oni tu provode skrmoni, jednostavni život usred prirode.

„Stanko, onda ovdje je tvoj sin naša nove ideale?” Stanko, pošten ali jednostavan čovjek, plane: „Alternativa! Ideali! Dolicu je moj otac drugče zvao! Al’ sad, il’ se vraća na zanat il’ ću mu prebit sve kosti!” Kao mnogi roditelji, Stanko nema mnogo uha za probleme svojeg sina, a uzrok tome je više ravnodušnost nego zloća. „Stanko, nemoj sad ludovati!”, miri ga fra Jure. „Da je on kod tebe i na zanatu bija zadovoljan, ne bi se sakriva’ u tom zelenom društvu! Al’, svak traži svoj par, ko ga razumi, s kim može govorit! Nek sam Bog zna, ko je pravu.”

Napokon čujemo korake. Neki bradonja otvori kapiju i odvede nas u kuću gdje nas dočeka desetak mladića, među njima i Robert. „A šta, Ante il’ Mate nisu za tebe bili dobri, Robert!”, bocne fra Jure oca. Svi galame i diskutiraju, svatko govori a nitko ne sluša. Kao da govore naučenu ulogu, svi uzmu grmjeti protiv države, Crkve, tvornica.

Mladi ljudi navodno danas ne vide u normalnom životu i radu više nikakve perspektive. Osim pretjerane tehnike i smrtnog naoružanja, smeta ih umiranje šume, zagađivanje zraka, beton grada, pa se evo povlače u zelenu prirodu – „Grüne”, „zeleni”. Po sebi ništa lošeg, da kod većine njih nije sve to samo kratkotrajna moda po onoj: kud svi Turci, tu i čoravi Mujo. Kako su prije deset godina demonstrirali za Vijetnam, kasnije su trčali na ulicu za Chile i Nikaragvu, pa evo ih sad naslijepo kod „zelenih”, „zurück zur Natur”.

Na kraju diskusije pokušao nas bradonja poučiti: „Gladni vuk najprije zavidio psu čuvaru na dobroj hrani, al’ kad ugleda lanac oko vrata, reče: ‘Radije ću gladovati pa ostat slobodan’. Sestra priroda i naša majka zemlja su nam draže nego Vaš novac i gradovi.” Fra Jure se prene: „Šta si reka?” Bradonja će ozbilj-

no: „Mi branimo i volimo čistu prirodu i tražimo jednostavan život bez vaše birokracije, al’ vi popovi i konzervativci o tom ni pojma nemate!” Fra Jure se nasmiče u sav glas: „Veliš, baš vi, zeleni” ste ono o majci prirodi izumili? Ajd’, dico, da vam ja kažem onako po istini, ko je prvi poštiva prirodu i sva Božja bića. Jednog dana godine 1225. ležig naš otac Frano u vrtiću kod San Damiana, slab je, jedva još vidi, al’ svejedno on cilo vrijeme piva u čast Svevišnjega: „Laudato si, mi Signore, cum tucte le Tue creature”. Onda fra Jure digne ruke prema nebu, kao Bosanci u crkvi, pa zapjeva gromkim glasom: „Neka te, Bože moj, hvale svi stvorovi, napose gospodin brat sunce. Neka te hvale, Bože moj, brat mjesec i sestre zvijezde, kojima podari sjaj, ljepotu i mjesto na nebu. Neka te, Bože moj, hvale brat vjetar i sestra voda, koja je tako potrebita i ponizna, dragocjena i čista. Neka te hvale, Bože moj, naša maka zemlja, koja nas hrani i izdržava, koja proizvodi mnogovrsne plodove, šareno cvijeće i trave.”

Mladi ljudi gledaju otvorenih usta u fra Juru kao u neko čudo: „A otkale bi vi to i mogli znati, ako vas niko ne pouči? Ovako je dakle piva’ naš sveti Frano još pri 750 lita, i to još ni’ sve. Svi znamo da je živija s prirodom, propovida’ ticama na drveću i vuku u šumi, baš ka’ da su ljudski stvorovi. A vi kokadačete sad o vašoj prirodi ka’ da ste juče otkrili Ameriku!”

Stanko se smirio pa će svom sinu: „Robert, doša’ sam da te izbavim od dokolice i propasti. Al’ ako nisam u pravu, reci sad svoju!” „Čaća moj, nit’ imam što proti tebe, nit’ me što uza te veže. A nisam dokoličar ni drogaš, da znaš. Samo ja kod vas gastarbajtera i u cilom vašem lovu za markama ne vidim nikaka smisla. I vi ste se uzeli klanjati parama ka’ Bogu, svi mlatite samo praznu slamu, vaš život se vrti uprazno ka’ neki stari mlin bez žita. Šta vas zanima dobra knjiga il’ čista priroda? A drugi stalno ponavljaju stare obmane o boljoj budućnosti, ka’ baba kad pripovida bajke na prelu. Di je za me još perspektiva?”

Fra Jure se umiješa u diskusiju: „Ma sinko, kad baš oš’ živit u prirodi, prosto i po siromaški, brez para i luksuza, zašto ne ideš u frate il’ pustinjake? Ovi žive baš ka’ vi ovdje. Tu vas zovu „zeleni”, tamo moš bit „zeleni fratar!” Bradonja zaključio razgovor: „Prečasni, vjera nam

Ivo Hladek

nema više ništa novog reći. A Bog – ko ga je ikad vidio?” Fra Jure se uzjoguni: „E, vi ateisti uvik isto! Orguljaš mora učit svirati, obuçar triba znat sve o cipelama, samo kod religije svak misli da može sudit o Bogu i o onom što nikad nije učija!”

Za večerom priča fra Jure subraći u Centru o „zelenim fratriba” i o neuspjehu naše akcije. Fra Gabro, čvrst i odlučan čovjek, veli: „Kakvo čudo da su mladi ljudi danas u dvoumici, kad ni mi ne znamo pravo šta očemo? Labavi smo, popustljivi, učitelji bez autoriteta. Sve dozvoljavamo. Kaki gvardijan, kaki Papa, kakve zapovidi? Braćo, moramo natrag, na početke, u golu Umbriju za svetim Franom – onda će i mladež za nama!”

Mekši i tiši, fra Luka se smješka: „Gabro, moš bit siromašan i unutra, u duši. Tako ti je to danas, a šta moš?”

„Ajd’, bolan, nemoj tako!”, rasrdi se Gabro: „Lako onda držat zapovidi, ako moš „unutra” postit i molit, „unutra” bit poslušan i siroma, a „izvana” radiš kako ti paše! Mladež traži velike ideale, a ne samo tvoju „unutrašnju” viru, moj Luka!”

„Prazne riči, diskusije ka’ u „zeleni!”, veli fra Jure. „Mi smo ti ka’ oni fra Luka Dafinić i njegov miš.” „Kaki miš?”, pitaju drugi. „Ma, mišić u samostanu stalno izjeda fra Lukine trave, likove i čajeve, dok ni postavlja mišolovku. Al’ kad bi miša uvatija, sažali mu se pa ga pusti na slobodu i vikne za njim: „Ako baš moraš u samostan, idi u gvardijanovu sobu, e ne na moje likarske trave!”

Kad su se fratri razišli, klekne fra Jure pred Gospinu sliku pa govori: „Kad bi čovik zna’ kaki dobri trik pa moga’ oduševit te dobre mlade ljude za prave virske ideale, i, što bi bilo lipi fratrića na svitu!” A Gospa kao da mu namigne pa šapne: „Imate sad u nebu, osim skoro svetog fra Antu Antića, eto još jednog dobrog aduta, pokojnog fra Čiru. On sad ima vrimena pa nek moli Boga za viru u srcu današnje mladeži!” „Baš za viru, a ne za zvanje?”, čudi se fra Jure. „E moj fra Jure, bez vire nema ni sivi ni crni, ni crveni ni zeleni fratar!”

Eucharistischer Kongreß kroatischer Katholiken in Mainz

Zum 1300-Jahr-Jubiläum der Christianisierung

Mainz/Frankfurt (KNA-Korr.) Dieses Jahr soll die Feier der kroatischen Eucharistischen Kongresse auch auf das Gebiet der Bundesrepublik ausgedehnt werden. Die erste der sieben anstehenden Versammlungen – die Zahl richtet sich nach der regionalen Einteilung der kroatischen katholischen Missionen in Deutschland – soll am 6. Mai im Rhein-Main-Gebiet, in Mainz, stattfinden. Damit soll die Reihe der mehrjährigen Feierlichkeiten des Christianisierungsjubiläums des kroatischen Volkes vor 13 Jahrhunderten fortgesetzt werden.

Einer der ersten großen Nationalen Eucharistischen Kongresse fand 1930 unter dem Leitwort „Eucharistie als sicherster Beitrag zum internationalen Frieden“ statt. Nach mehr als einem halben Jahrhundert begann eine Reihe weiterer Kongresse auf Bistums- und Dekanatsebene, so 1981 im kleinen Marienwallfahrtsort Vepric bei Split. Dem konnte sich die Kirche in westlichen Ländern nicht verschließen, so daß bereits 1982 ein gut besuchter kroatischer Kongreß in Paris mit Unterstützung von Erzbischof Lustiger abgehalten wurde. Es folgten andere Kongresse in Übersee (Australien, Kanada). Ziel dieser Veranstaltungen war es jeweils,

die Ursprünge des Christentums bei den Kroaten zu aktualisieren.

Unter diesem Zeichen der Aktualisierung steht auch der Abschlußkongreß NEK (Nacionalni euharistijski kongres) in Marija Bistrica bei Zagreb, dem kroatischen Tschenstochova, dessen 300jähriges Jubiläum dieses Jahr gefeiert wird. Aus diesem Anlaß erwägt der Vatikan, der Bitte der kroatischen Kirche nachzukommen, das Heilige Jahr der Erlösung für Jugoslawien bis zum NEK im September 1984 auszuweiten, zumal sich nun immer deutlicher abzeichnet, daß der Papst seinen für 1984 vorgesehenen Besuch in Jugoslawien aufschieben wird.

Obwohl die kroatische Kirche bedauert, auf die ersehnte Begegnung mit dem Heiligen Vater vorerst verzichten zu müssen, strebt sie dennoch mit gleicher Intensität die Erneuerung des Glaubens durch die Eucharistischen Kongresse an. Gleichzeitig weiß sie aber auch die politischen Entwicklungen, die auf die allgemeine Verschärfung der Spannungen zwischen Kirche und Staat in Jugoslawien hinweisen, als eine weitere Erfahrung auf ihrem Kreuzweg zu deuten. Den vielfältigen Zerreißproben der katholischen Kroaten im In- und Ausland entgegenzu-

wirken – der Auseinandersetzung mit dem atheistischen Gesellschaftssystem auf der einen, mit dem Konsumismus auf der anderen Seite – ist einer der Schwerpunkte der Arbeit der kroatischen Kirchenführer.

So soll auch im Mainzer Dom am 6. Mai (12.15 Uhr) während des feierlichen Pontifikalamtes und der vorherigen Beichtgelegenheit (ab 11 Uhr) in deutscher und kroatischer Sprache die Glaubensüberzeugung in der Gemeinschaft gestärkt werden. Von den bisher Eingeladenen haben der Mainzer Bischof Dr. Karl Lehmann, Weihbischof Djuro Koksa aus der Mainzer Partnerstadt Zagreb, sowie der Mainzer Bürgermeister Karl Delorme ihre Teilnahme an dem Kongreß zugesagt. Ein geistliches Konzert in der Rheingoldhalle bildet einen weiteren Höhepunkt des Kongresses, der nach einer feierlichen Prozession von der Rheingoldhalle zum Mainzer Dom dort mit einer festlichen Andacht am Nachmittag abschließt.

KNA, 27. April 1984

Mainzer Bischof dr. Karl Lehmann im Gespräch mit dem Hauptorganisator des eucharistischen Kongresses in Mainz, P.S. Pavić. Foto: Burger.

Postvertriebsstück 1 F2384 E Gebühr bezahlt:

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf 1

**ZZ ZIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

6000 Frankfurt a. M. 50
An den Drei Steinen 42, Tel. (0611) 54 10 46

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić

Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija

Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,
p. Ljudevit Jedud, Stanka
Vidačković, p. Jozo Župić

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtsparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2

Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1